

TÜRK-İŞ HABER BÜLTENİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

www.turkis.org.tr

turkiskonfederasyonu

turkiskonf

TÜRK-İŞ | Haber Bülteni

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Bayındır Sokak No: 10 Kızılay - Ankara | Tel: (0.312) 433 31 25-29 | Faks: (0.312) 433 85 80 - 433 68 09

facebook.com/turkiskonfederasyonu

twitter.com/turkiskonf

www.turkis.org.tr

27 Nisan 2022

NİSAN 2022 AÇLIK ve YOKSULLUK SINIRI (YENİ BESLENME KALIBI)

- ❖ 2022 ASGARİ ÜCRETİNİN 1070 TL ÜZERİNDEKİ **AÇLIK SINIRI 5323 TL!**
- ❖ MUTFAK ENFLASYONUNDAKİ ARTIŞ AYLIK **%8,02**, SON ON İKİ AYLIK **%85,02!**
- ❖ **YOKSULLUK SINIRI 17.340 TL!** BAYRAMDA VATANDAŞIN HAYALLERİ KIRIK!
- ❖ BEKÂR BİR ÇALIŞANIN AYLIK YAŞAM MALİYETİ **6.965 TL'**YE TIRMANDI!

!!2021 Ocak'tan 2022 Nisan ayına 4 kişilik ailenin aylık gıda harcaması tutarı tam 2 katına çıktı!!

İçinde bulunduğumuz enflasyonist dönem tüketici alışkanlıklarında önemli değişikliklere yol açıyor. Marketlerde ve semt pazarlarında toplu alışveriş azalıyor, az ve sık alışveriş artıyor. Daha küçük paketler, daha ekonomik markalar tercih ediliyor. Tüketicinin özel markalı (*private label*) ucuz ürünlere yönelmesi indirim marketi sayısını ülke genelinde 34 bine yükseltti.

Martın son haftası Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), sanayicilere sattığı buğdaya yüzde 22 oranında zam yaptı. Bu nedenle buğday içeren gıda ürünlerine de, tüketiciye yansıtacak şekilde ramazan bayramı sonrasında bir zam yapılması durumu ortaya çıktı.

Dişi sığır sayısının azalması ve yüksek maliyetlerin üzerine bir de turizm sezonundaki talep artışı eklendiğinde, çözümleri bulunmazsa dana kuşbaşının yaz aylarında 175 TL'yi geçmesi öngörülüyor.

Elektrik fiyatlarına yapılan yüksek zamlardan dolayı daha az sulama yapılan yerlerde sınırlı gübre kullanımının da ilave olumsuz etkisiyle verim kaybı olacak. Zamlar öncesindeki gibi gübreleme ve sulamaya devam edilen yerlerde ise maliyetler artacak. Bu çıkmazın doğal sonucu olarak, yaz aylarında gıda fiyatlarında eğer olursa önceki yıllara kıyasla çok sınırlı bir gerileme olacağı şimdiden öne sürülebilir.

(Yeni Beslenme Kalıbı ile)				
Çizelge 1: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)*				
	Aralık 2021	Nisan 2021	Mart 2022	Nisan 2022
Yetişkin Erkek Gıda Harcaması	1.249,34	872,11	1.495,49	1.609,02
Yetişkin Kadın Gıda Harcaması	960,83	682,39	1.175,82	1.276,10
15–19 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	1.232,46	860,86	1.474,86	1.588,40
4–6 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	655,22	461,88	781,90	850,11
Açlık Sınırı	4.097,85	2877,24	4.928,08	5.323,64
Yoksulluk Sınırı	13.348,00	9.372,12	16.052,40	17.340,47

* Gıda harcaması tutarı, yuvarlama nedeniyle, toplamda farklı olabilmektedir.

TÜRK-İŞ Araştırmasının 2022 Nisan ayı sonucuna göre;

- Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (**açlık sınırı**) 5.323,64 TL'ye,
- Gıda harcaması ile giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı (**yoksulluk sınırı**) 17.340,47 TL'ye,
- Bekâr bir çalışanın '**yaşama maliyeti**' ise aylık 6.965,47 TL'ye yükseldi.

En büyük "halk düşmanı" enflasyon bir yandan yurttaşların alım gücünü düşürürken diğer yandan, temel ihtiyaçlarını dahi alabilmeleri için onları borçlandırmaya devam ediyor. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) verilerine göre, bireysel kredi ve kart borcundan takibe düşenlerin sayısı Şubat 2021'de 68 bin kişi iken, 2022'nin şubat ayında %154 artışla 173 bine yükseldi. Ayrıca, TBB Risk Merkezi verilerine göre, 2022 Şubat ayı itibarıyla bireysel kredi kartlarını da içeren bireysel kredilerde tasfiye olunacak alacaklar bir önceki yıla göre %50 artış ile 31 milyar TL oldu.

2022-23 kış aylarında elektrik kullanmak ve ısınmak şimdiden çetinleşmeye başladı. 1 Nisan itibarıyla konutlarda tüketilen doğalgaza yüzde 35, elektrik üretiminde kullanılan doğalgaza yüzde 44,3 zam geldi. Sanayi ve ticarethaneler gibi tüketicilerin kullandığı doğalgaza ise yüzde 50 oranında yapılan zam, önümüzdeki ayların fiyat artışlarına zemin hazırladı.

Uluslararası kuruluşların ölçütlerine göre; son 6 yılda Türkiye'nin hem GSYH hem kişi başı gelir açısından gerilemesi bizi dünyanın en büyük 16. ekonomisi konumundan 21. sıraya düşürdü. Artık en büyük ilk 20'de değiliz!

TÜRK-İŞ'in verileri temel alındığında "mutfak enflasyonu"ndaki değişim Mart 2022 itibarıyla şu şekilde gerçekleşti:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarındaki artış **bir önceki aya göre** % 8,02 oranında gerçekleşti.
- **Son on iki ay itibarıyla** artış oranı % 85,02 olarak hesaplandı.
- **Dört aylık değişim** oranı % 29,91 oldu.

Çizelge 2: Gıda Harcamasındaki Değişim (yeni beslenme kalıbı ile)			
	Ara.21	Mar.22	Nis.22
Bir önceki aya göre değişim oranı %	24,92	8,24	8,02
Dört aylık değişim oranı %	30,09	50,23	29,91
Son on iki ay itibarıyla değişim oranı %	55,74	76,39	85,02

TÜRK-İŞ hesaplamasında temel alınan ve doğrudan piyasadaki derlenen fiyatlara göre, gıda ürünlerinde Mart 2022 itibarıyla gözlemlenen değişim harcama gruplarına göre şu şekilde oldu:

- **Süt, yoğurt, peynir grubunda;**

Bir ayda ortalama olarak süt %21, peynir %18, yoğurt %23 zlandı. Geçen ay ifade ettiğimiz yem/süt değeri eşitliğinin (parite) bozulmuş olması ve bunun devam etmesi diğer maliyet artışlarıyla birlikte süt ve süt ürünleri fiyatlarının yaz aylarında artmaya devam edeceğinin göstergesi.

- **Et, tavuk, balık, kurubaklagil, yağlı tohum ürünlerinin bulunduğu grupta;**

Nisan ayında da dana, kuzu, tavuk ve balıkta fiyat artışları oldu. Balık sezonu kapanırken en ucuz balık hamsi 45 TL oldu. Tavuğun kg fiyatı 40 TL'yi buldu. Kuru fasulye ve kırmızı mercimek fiyatı artarken nohut ve yeşil mercimeğin fiyatı değişmedi. Yağlı tohumlar zmlanırken en çok artış ortalama %23'le yer fıstığında oldu.

- **Ekmek ve tahıllar grubunda;**

İl ve ilçe belediyelerinden bazıları alım gücü düşen yurttaş için ekmekte indirim sağlayan kupon dağıtmaya başladı. Görece uygun maliyetle karın doyurmak için tercih edilen karbonhidrat kaynağı makarna, pirinç, bulgur ile un ve irmik fiyatlarının tamamı yükseldi.

- **Taze sebze-meyve grubunda;**

Sabit gelirli tüketici artık taneyle meyve-sebze almaya başladı. Pazarcı esnafı da müşteriyi markete kaybetmemek için banka komisyonuna rağmen POS cihazına geçti. Havaların ısınmaya başlamasıyla semt pazarlarında maydanoz, kıvırcık gibi salata yeşillikleri ve lahana, ispanak gibi yeşil yapraklı sebzelerin fiyatları geriledi. Türk mutfağının vazgeçilmezlerinden patates 10 TL'ye çıktı. Soğan 5 TL'den satıldı. Örtü altı ürünlerden kabak, patlıcan, biber fiyatları düştü. Semt pazarlarında en çok tercih edilen ve satılan tüm meyvelerin fiyatı arttı. Yerli muz 22-25 TL'den satıldı. Ortalama sebze kg fiyatı 11,92 TL, ortalama meyve kg fiyatı 10,52 oldu. 25'i sebze ve 7'i meyve olmak üzere toplam 32 ürünlerdeki fiyat değişimi hesaplamada dikkate alındı. Ortalama meyve-sebze kg fiyatı 11,22 TL olarak tespit edildi.

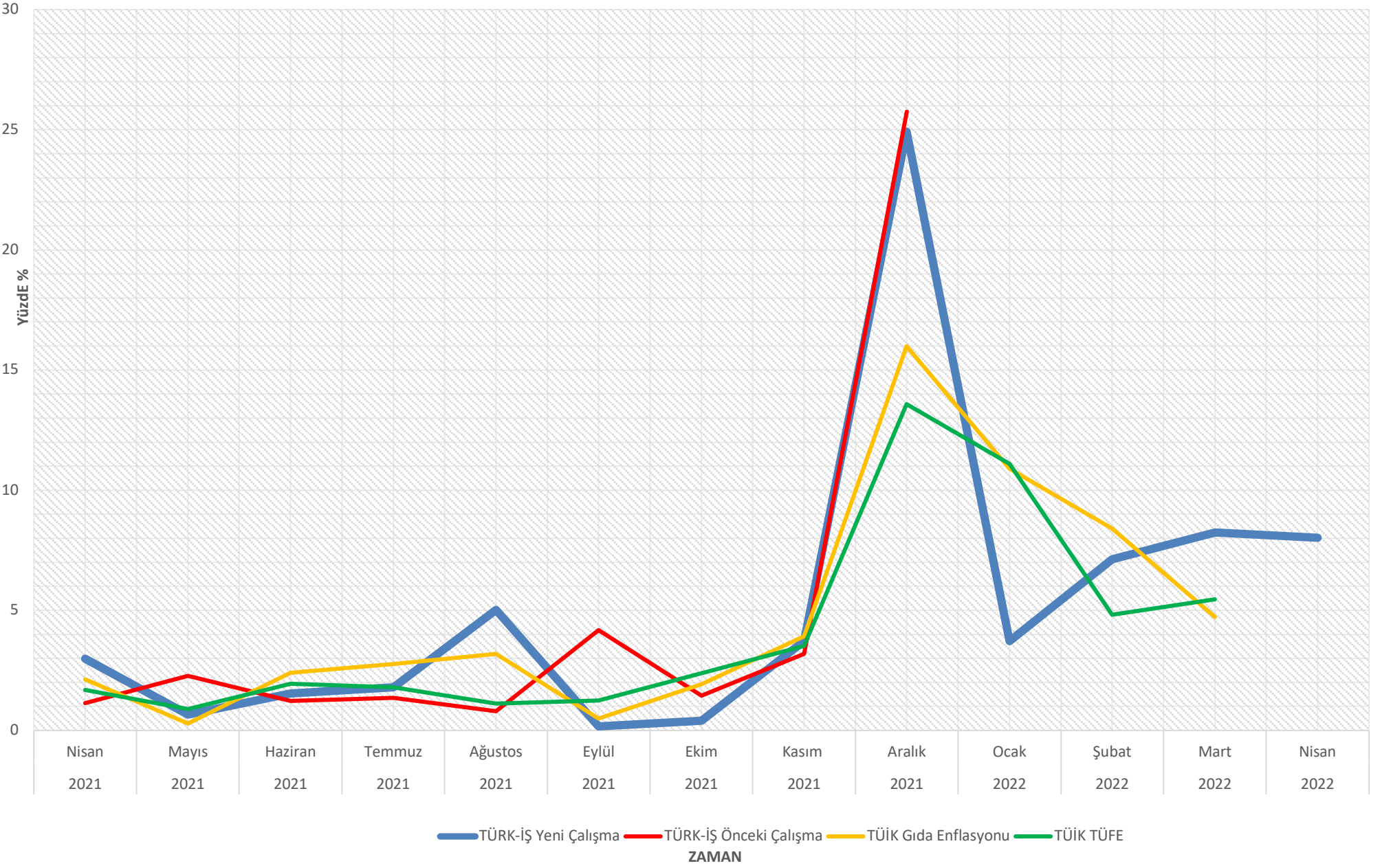
- **Temel yağ ürünlerinin bulunduğu grupta;**

Tereyağı ve zeytinyağı fiyatları yükseldi. Margarin ve geçen ay %40 zmlanan ayçiçek yağı bu ay sabit kaldı. Bazı marketlerde sıvı yağlarda satış sınırlaması devam ederken 5 LT ayçiçek yağlarına alarm takıldığı görüldü. Tereyağı 225g'dan sonra 200 gramlık paketlerde de satılır oldu.

- **Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden;**

Türkiye Şeker Fabrikaları (TÜRKŞEKER), 4 Mart 2022 tarihinde şeker fiyatına %20 zam yapmıştı. 1 Nisan tarihinde %30'luk ek bir zam daha yaptı. Mart sonundan Nisan sonuna şeker raflarına yansımış olan zam ise %24. Bu ay; tuz, çay, ıhlamur, yeşil ve siyah zeytin, reçel, pekmez ve salça fiyatlarının hepsi arttı. Siyah çayın ortalama kg fiyatı 40 TL'yi aştı. Bu grupta sadece bal fiyatı geriledi.

Gıda Enflasyonundaki Aylık Artış %

ÇİZELGE 3: TÜRK-İŞ Açlık Sınırı Endeksi (2021=100)

	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	
Endeks	2021	100	102,8	104,9	108,1	108,8	110,5	112,5	118,1	118,3	118,8	123,2	153,9
	2022	159,6	171,0	185,1	199,9								
Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı %		Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara
	2021	1,19	2,76	2,10	2,98	0,67	1,54	1,79	5,01	0,17	0,41	3,71	24,92
2022	3,71	7,12	8,24	8,02									

Vurgulamak gerekir ki açıklanan harcama tutarı ücret seviyesi olmayıp, haneye girmesi gereken toplam gelirin karşılığıdır. Ancak ne yazık ki, ülkemizde istihdama katılım oranı genel olarak ve özellikle de kadınlarda son derece düşüktür. Ücretli çalışanlarda haneye gelir sağlayan kişi sayısı ağırlıklı olarak bir kişi olmaktadır. Ele geçen ücretin yetersiz olduğu durumlarda, elde edilen gelir birden fazla kişinin geçimini karşılayamamakta, kişi başına "insanca geçim için" yapılması gereken harcama tutarı yetersiz kalmaktadır.

Konfederasyonumuzca hesaplanan tutarlar ücret düzeyi olmayıp haneye girmesi gereken toplam gelir miktarıdır.

TÜRK-İŞ'in bu araştırması alanında ilktir. Daha sonra bu alanda yapılan benzeri çalışmalara da örnek olmuştur/olmaktadır.

"Açlık ve Yoksulluk Sınırı" çalışmasında hesaplamaya temel alınan gıda maddelerinin fiyatları, **Konfederasyonumuzca piyasadan, market ve semt pazarları sürekli ve düzenli dolaşarak doğrudan tespit edilmektedir.** Benzeri yapılan çalışmalar gibi, TÜİK tarafından derlenen fiyat verileri kullanılmamakta, ancak gelişmeleri değerlendirmek ve kıyaslama yapmak için, resmi enflasyon verisi açıklandıktan sonra izlenmektedir. **Çalışma bu niteliğiyle bağımsızdır.**

Konfederasyonumuz her ayın son haftasında ve TÜİK açıklamasından yaklaşık bir hafta önce hesaplama sonuçlarını kamuoyuna açıklamaktadır. Bu yönüyle, tüketici fiyatlarındaki artış eğilimini yansıtan "**öncü gösterge**" niteliğini de taşımaktadır.

!!! YENİ BESLENME KALIBINA DAYALI FARKLILIKLAR !!!

Aralık 2020 tarihinden itibaren Konfederasyonumuz bünyesinde oluşturulan yeni çalışma grubu tarafından Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünde hazırlanan yeni ve güncel beslenme kalıbı temel alınarak hesaplama yapıldı.

Yeni beslenme kalıbında hane halkının tek tek ve toplam alması gereken kalori miktarı ve besin türleri değişmezken, dengeli ve sağlıklı beslenme için tüketilmesi gereken besinlerin ağırlıkları 'yeni kalıp' ile değişti.

Eski ve yeni beslenme kalıbına göre yapılmış hesapların kıyası 2022 Ocak ve Şubat aylarındaki bültenimizde mevcuttur.

AÇIKLAMALAR

Çalışanların, kendilerine ve ailelerine saygın yaşam düzeyi sağlayacak bir gelir elde etmeleri esastır. Yoksulluk, genel anlamıyla, insanların temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumu olarak tanımlanmaktadır. Yoksulluk sınırı tutarı, bir ailenin, insan onurunun gerektirdiği zorunlu ihtiyaçları karşılayabilmesi için yapması gereken harcama düzeyidir.

Türkiye’de bu konuda düzenli bir çalışma bulunmamaktadır. TÜRK-İŞ, var olan bu eksikliği gidermek amacıyla, **Aralık 1987’den bu yana** düzenli olarak her ay, gıda harcaması tutarını ve buradan hareketle açıkve yoksulluk sınırını açıklamaktadır.¹

Türkiye’de yoksulluk sınırı ve yoksulluğun boyutları ile ilgili **ilk resmi çalışma** TÜİK tarafından 14 Nisan 2004 günü açıklanan “2002 Yoksulluk Çalışması”dır.

Çalışanların, kendilerine ve ailelerine yetecek bir ücret almaları gereği açıktır. Ancak temel ihtiyaçların karşılanabilmesini sağlayacak ve refahtan pay almasını mümkün kılacak ücretin hesabı nasıl yapılacaktır? İşçinin yaşam standardını sürdürmesi ya da iyileştirmesi için gerekli olan tutar ne kadar olmalıdır? Kuşkusuz bu ve benzeri soruların cevabını vermek kolay değildir. Gerekli olacak tutarın hesabı, yaşam standardı ve tüketim alışkanlıklarına da bağlı olarak kişiden kişiye, hatta ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir.

İşçinin ailesiyle birlikte, insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi sağlayabilecek harcama tutarını belirlemek için yapılabilecek hesaplamalardan biri, beslenmeye ilişkin ihtiyaçların belirlenmesidir. Dengeli beslenebilmek için, yetişkinlerin ihtiyaç duyacağı kalori miktarı ile çocukların yaşlarına göre gerekli olan kalori miktarının ne olması gerektiği hakkında bilimsel araştırmalar yapılmıştır. Sağlığın korunabilmesi içinbu kalorileri sağlayacak besin miktarları yanı sıra, gerekli protein, yağ ve karbonhidrat miktarları konusunda da belirlemelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, farklı büyüklükteki aileler için toplam besin ihtiyacı hesaplanabilmektedir.

TÜRK-İŞ’in bu çalışmasında, dört kişilik bir ailenin, bilimsel olarak belirlenmiş **beslenme kalıbı** temel alınmaktadır. Anılan beslenme kalıbı, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü’nden sağlanmıştır. Günlük kalori ihtiyacının hesabında, hem yetişkin kişiler hem de genç ve çocuk nüfus dikkate alınmaktadır. Buna göre yetişkin erkek için 3500, yetişkin kadın için 2300, 15-19 yaş grubundaki erkek çocuk için 3200 ve 4-6 yaş grubundaki çocuk için 1600 kalorilik liste temel alınmıştır.

Çalışmada kullanılan besin grubunda şu besin maddeleri yer almaktadır:

Birinci grupta süt, yoğurt, peynir; ikinci grupta et, tavuk, balık, yumurta, yağlı tohumlar (sert kabuklu yemişler), kuru bakliyat (nohut, mercimek, kuru fasulye vb.); üçüncü grupta ekmek, makarna, pirinç, bulgur, un, irmik, diğer tahıl unları; dördüncü grupta taze meyve ve sebze; beşinci grupta tereyağı, margarin, ayçiçeği yağı, zeytinyağından müteşekkil temel yağlar; diğer besin grubunda ise şeker, reçel, marmelat, bal,pekmez, tuz, baharat (kimyon, karabiber, pul biber, nane vb.), çay, ıhlamur, salça yer almaktadır.

Araştırmada, dört kişilik bir ailenin fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı temel alınmaktadır. Ankara’da çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları market ve semt pazarları ayda iki-üç kez dolaşarak fiyatlar derlenmekte ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcaması tutarı hesaplanmaktadır.

¹ 2022 yılının Ocak ayından itibaren yeni çalışma grubu yeni beslenme kalıbı üzerinden araştırmalarını sürdürmektedir.

“**Açlık Sınırı**” dört kişilik bir ailenin, sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi amacıyla bir ayda gıda için yapması gereken asgari harcama tutarını tanımlamaktadır. İnsan onuruna yaraşır düzeyde yaşam sürdürebilmek için gereken harcama tutarı, hiç kuşku yok ki, gıda ile sınırlı değildir. Gıda harcaması yanında giyim, konut, ulaşım ve diğer ihtiyaçlar için gerekli tutarın da ayrıca hesaplanması gerekmektedir. “**Yoksulluk sınırı**” zorunlu ihtiyaçlar için yapılması gereken toplam harcama tutarını ifade etmektedir.

Gıda dışındaki zorunlu harcamaların tutarını ayrıntılı olarak ve tek tek hesaplamak için kullanılabilecek “beslenme kalıbı” benzeri bir bilimsel ve objektif yöntem -maalesef- mevcut değildir. Bu tutarın hesaplanmasında, genellikle aile bütçesi yöntemi kullanılmaktadır. Ailelerin elde ettiği geliri ve temel ihtiyaçları için yaptıkları harcamaları gösteren çalışmalardan yararlanılarak bir hesaplama yapılabilmektedir. Diğer bir ifadeyle, ailelerin toplam harcamaları içindeki “gıda” payı temel alınarak gıda dışı harcamalara ulaşılmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından, aile bütçesine yönelik anket çalışması yapılmaktadır. TÜİK, ülke genelinde yaptığı anket ile ailelerin elde ettiği geliri ve tüketim harcamalarını bulmaktadır. TÜİK’in 2003-2004 Hanehalkı Tüketim Harcamaları Anketi’ne göre gıda harcamalarının toplam tüketim harcamaları içindeki payı yüzde 30,70 oranındadır.² Hesaplamalarda bu oran esas alınmaktadır.

TÜRK-İŞ çalışması sonucu açıklanan **yoksulluk sınırı tutarı, işçinin eline geçmesi gereken ücret düzeyi değildir**. Bu değerlendirme eksik bir yaklaşımın ifadesi olacaktır. Yoksulluk sınırı tutarı, ailenin yapması gereken **insan onurunun gerektirdiği harcama düzeyidir** ve bir bakıma, haneye girmesi gereken toplam gelirin alt sınırını ortaya koyan önemli bir göstergedir. Ancak çoğu zaman, ücretli çalışan ailenin tek gelir kaynağı olduğundan yoksulluk sınırı tutarı olması gereken ücret düzeyi olarak görülmektedir.

TÜRK-İŞ’in bu çalışmasıyla hesaplanan gıda harcama tutarında, aylar ve yıllar itibariyle meydana gelen değişimi yansıtan oranları enflasyon verisi olarak değerlendirmek de ihtiyatlı bir yaklaşımı gerektirmektedir.

Yinelemek gerekir ki, bu çalışma, tüketici fiyatları endeksi olarak değerlendirilmemelidir. Dar gelirli ailelerin elde ettiği gelirin yeterli ve dengeli beslenme için gerekli harcamaları bile karşılayabilecek düzeyde olmadığı açıktır. Aileler, düşük düzeydeki geliriyle beslenme ve beslenme dışı harcamaları karşılayabilmek için çeşitli malların fiyatlarını da dikkate alarak tüketim malları arasında tercihte bulunmak zorunda kalmaktadır. Çoğu zaman fiyatı yüksek olan gıda maddeleri yerine fiyatı düşük olan gıda maddelerini seçmektedir.

Bu durumda olan aileler, büyük bir olasılıkla beslenme dışı harcamalarının (kira, ulaşım, yakıt, elektrik ve benzerleri) bir kısmını da beslenme harcamalarından kısararak elde edebilmektedir. Sonuçta, **gelir düzeyinin düşük ve yetersiz olması, dar gelirli kişi ve ailelerin sağlıksız ve dengesiz beslenme yapmasına yol açmaktadır**.

TÜRK-İŞ tarafından hesaplanan açlık ve yoksulluk sınırı tutarları ile elde edilen gelir arasındaki fark, çalışanların içinde bulunduğu geçim sıkıntısının boyutlarını ortaya koyan önemli bir gösterge olmaktadır.

² TÜİK 2005 yılı için bu oranı yüzde 28,3; 2006 yılı için yüzde 28,5; 2007 yılı için yüzde 28,4, 2008 yılı için yüzde 26,6; 2009 yılı için yüzde 26,7; 2010 yılı için yüzde 27,1; 2011 yılı için yüzde 26,2 olarak hesaplamıştır. 2012 yılı için bu oran yüzde 25,1 ve 2013 için yüzde 23,5’dir. 2014 yılı için TÜİK tarafından hesaplanan gıda içi harcama oranı yüzde 22,7’dir ve 2015 ile 2016 yılı için aynı kalmıştır. 2017 yılı için bu oran yüzde 22,4 ve 2018 yılı için yüzde 22,5 olarak hesaplanmıştır. 2019 yılı için bu oran yüzde (son üç yılın ortalaması olarak) yüzde 22,6’dır. 2020 yılı için bu oranı TÜİK yükselterek (son üç yılın ortalaması olarak) yüzde 23,1 olarak hesaplamıştır. 2021 için bu oran değişmemiştir.